

JOSEF LADA - VÁNOČNÍ DOBA

- CZ24 News | 28. prosince 2023

ČESKO: Josef Lada - Vánoční doba

Také v zimě jsem chodil odvádět boty. Někdy to bývaly neradostné cesty hlubokými závějemi, po kluzkých pěšinách a rozbředlým sněhem. Zato když bylo krásně, poklouzal jsem se až do únavy na zamrzlých potocích, mezi vysokými olšemi, kde bývala krásná, přímo pohádková zákoutí. Vesničky bývaly celé zapadlé ve sněhu, a když jsem se při návratu k domovu obrátil a na některou se zadíval, byla sotva vidět v bílé krajině. Někde ve statcích už svítily, z komínů stoupal k obloze modrý kouř a občas projel vzduchem výskot dětí, štěkot psů a rány sekýrou do tvrdého dříví. Proto jsem se z takových cest vracíval až za tmy. Jen zpěv ptactva mi v zimě chyběl. Po cestách sice pobíhali rychlími krůčky skromní chocholouškové, ale i ti smutně tikali nad tou svou bídou, že mi z toho bývalo teskno! Občas zakrákaly vrány, které bezradně poletovaly nad skoupou přírodou. Zato jsem byl radostí celý bez sebe, když jsem spatřil nad potůčkem překrásného ledňáčka. Jiskřival mezi vrbovými pruty, sněhem obalenými, jako velký drahokam.

A než jsem se nadál, přikvapily vždy vánoce a s nimi nejkrásnější den v roce — Štědrý den! Netěšil jsem se na něj pro nějaké dárky — nikdy jsem nic pod stromeček nedostával — ale těšil jsem se na vánoce pro tu obecnou krásnou náladu. Stromeček míval jsem jen malý a chudě vyzdobený, ale měl jsem vždy z něho třeba větší radost než děti, které měly stromy až do stropu. Stával na stole, upevněn do starého železného moždíře, aby se nepřevalil. Kolem dokola visely z něho řetízky z barevných papírů, na větvích cukroví v řasnatých papírcích a červená panenská jablíčka se rděla ve svěží zeleni. Na některých větvích byly různobarevné svíčky a nahoře svítila betlémská hvězda, vystřižená z pozlaceného papíru. Ani nedovedu říci, jakou radost jsem míval z toho skromně ozdobeného stromečku. Když bylo po večeři, která sestávala z černé omáčky, připravené z perníku, sušených švestek, rozinek, mandlí, ořechů a sirupu, a z „černého kuby“ — vařené krupky se sušenými houbami — rozsvítil tatínek na stromečku svíčky. V tu dobu obyčejně již také obecní slouha vytruboval po vsi vánoční koledu. Začínal vždy stejně u baráků dole pod pastouškou, a jakmile jsme my děti zaslechly první veselé zvuky trumpet, vyběhly jsme hned ven, abychom toho vytrubování dosyta užily od začátku až do konce. Od té chvíle, kdy se tichou vesničkou rozlétly první jásavé tóny vánoční koledy, začínaly teprve vánoce doopravdy. To sluhovo vytrubování bývalo nejkrásnější z celých vánočních svátků a všichni jsme se na ně těšili již dlouho před vánocemi. Někdy jsem chodil za sluhou od prvního baráku až k poslednímu statku na druhém konci vesnice. Ta koleda se mi vždy tolik líbila, že jsem se jí prostě nemohl nabažit. Za vytrubování dostával slouha všelijaké dárky, které jeho žena ukládala do velké nůše. Bývalo jich i tolik, že musila několikrát odběhnout domů odložit.

Na svátého Štěpána, či jak se dříve říkávalo „na prostřední svátek“, od časného rána pobíhali vsí od statku k statku drobní koledníci.

Ze dvora zvučela sborem koleda:

„Strunka, strunka,

zelená se louka,

pásli tam dva pastýři,

jedli kaši z hrnka. “

Sotva koledníci doříkali a dostali jablka, ořechy, kousky vánoček i nějaký ten krejcar, honem zase spěchali jinam, aby toho co nejvíce zběhali. Někteří měli už tak nacpané uzlíky, že je sotva vlekli, a přece ještě chtěli i všechny kapsy naplnit všemi dary vzácného dne. Koledování bylo výsadou jen chudých dětí a některým bylo těch několik vykoledovaných mlsků jediné, co o vánočních svátcích užily.

A tak končil vždy rok za rokem. Každý rok to bývalo skoro stejné a jen někdy se stalo něco zvláštního, co děti radostně nebo smutně rozrušilo. Ale dětská duše při svých hrách, naštěstí, brzy na smutek zapomíná.

Z knihy národního umělce Josefa Lady : Kronika mého života , str. 135-138

Vydal Československý spisovatel v Praze roku 1986 jako svou 5352. publikaci

ZDROJ: Kniha Josefa Lady: Kronika mého života / ČNL